

תקוּן רביעי

ליל י"ב באדר 

היד החזקה

ולכל היד החזקה דא דשמאלא. ולכל המורא הגדול ה' אצבעאן דילה. ויד הגדולה ה' אלהינו ה'. יד החזקה כוזו במוכסז כוזו. ועוד, יד הגדולה יו"ד וא"ו דל"ת ה"א אל"ף. יד החזקה וא"ו אל"ף וא"ו ה"א אל"ף. יד הרמה יהו"ה יו"ד ק"א וא"ו ק"א. דבשעתא דאתפשט שמא קדישא בדרגוהי, פדין אתפלג בתלת כמה דאתמר. ובשעתא דאמא מתגליא בזעיר אנפין, בתרין אתגליאת. לימינא בחסד ודא יהו"ה אלהינו יהו"ה. לשמאלא בגבורה כוזו וכו'. ודא ובדידך פח וגבורה (ד"ה א כט, יב) יד החזקה. ובדידך לגדל ולחזק לפל, דא יד הגדולה.

ולכל היד החזקה, - זו יד שמאלא. ולכל המורא הגדול - חמש אצבעות שלה. ויד הגדולה (היא פנגר) - יהוה אלהינו יהוה (דברים וד). [לעמתה] יד החזקה - פו"ו במוכס"ז פו"ו [אותיות הפאות אחרי יהוה אלהינו יהוה]. ועוד, יד הגדולה - יו"ד וא"ו דל"ת ה"א אל"ף [מלוי דמלוי של אותיות י"ה]. יד החזקה - וא"ו אל"ף וא"ו ה"א אל"ף [מלוי דמלוי של אותיות ו"ה]. יד הרמה (ע"פ שמות ידח), יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א. שבשעה שהתפשט השם הקדוש במדרגותיו, אז התחלק בשלשה כמו שנאמר. ובשעה שאימא נגלית בזעיר אנפין - מתגלית בשני [מקומות] - לימין בחסד, וזה יהו"ה אלהינו יהו"ה, לשמאל בגבורה, פו"ו וכו'.³ וזה [כמו שכתוב]: ובדידך פח וגבורה (דברי הימים א' כט, יב) - [זו] יד החזקה. ובדידך לגדל ולחזק לפל - זו יד הגדולה.

זוהר פנחס ח"ג, רמו, ע"ב.
 1. כל אחד משלוש המילויים הנ"ל יש ארבע עשרה אותיות שבגימטריה י"ד (יד החזקה, יד הגדולה, יד הרמה) ועי' ת"ז תי' נה, פט, ע"א.
 2. עי' זוהר חדש בראשית ה, ע"א.
 3.

1. זוהר פנחס ח"ג, רמו, ע"ב.
 2. כל אחד משלוש המילויים הנ"ל יש ארבע עשרה אותיות שבגימטריה י"ד (יד החזקה, יד הגדולה, יד הרמה) ועי' ת"ז תי' נה, פט, ע"א.
 3. עי' זוהר חדש בראשית ה, ע"א.

וְיָד אֵלַיִן י"ד פִּרְקִין דִּידָא, וְרָזָא דְלֵהוֹן
 שְׁבַעָה וְשְׁבַעָה מוּצְקוֹת (זכריה ד, ב).
 דְּדַעַת אֵיהּ הֵכִי, שְׁבַע קִימִין בְּהָ לְעֵלָא
 וְאַתְפְּשֻׁט בְּשְׁבַע לְתַתָּא, כִּלָּא אֵיהּ יָד.
 דְּמִנְהָ אַתְפְּרֵשׁ לְתַרְיִן יְדִין כְּמָה דְאַתְמַר.
 אֲבָל עֲקָרָא דְכִלָּא ה' . דְּשְׁבַע קִימִין
 לְאַתְפְּשֻׁטָא לְתַתָּא עַד שְׁכִינְתָא דְאֵיהּ בֵּית
 שְׁבַע. ה' מְקוּדָא דְלֵהוֹן מְסֻטְרָא דְאַמָּא.
 וְאֵלַיִן ה' אֲצַבְעָאן דִּידָא.

וְיָד, אֵלּוּ י"ד פִּרְקִים שְׁלַ תִּיד. וְסוּד
 שְׁלָהֶם: שְׁבַעָה וְשְׁבַעָה מוּצְקוֹת (זכריה
 ד, ב). שְׁכָף הוּא הַדְּעַת - שְׁבַע [סְפִירוֹת]
 נְמֻצָאִים בּוֹ לְמַעְלָה, [זו"ת דְאַימָא -
 מוּחִין דְזו"א] וּמְתַפְּשֻׁט בְּשְׁבַע [סְפִירוֹת]
 לְמַטָּה [זו"ת דְזו"א], הַכֹּל הוּא י"ד.
 שְׁמֻמְנָה [יָד הַרְמוּה - דַּעַת] נְחֻלְקַת
 לְשֵׁתֵי יָדִים [יָד הַגְּדוּלָה וְיָד הַחֻזְקָה]
 כְּמוֹ שְׁנַתְבָּאָר. אֲבָל עֲקָרָא הַכֹּל [הוּא
 אוֹת] ה' [רַאשׁוֹנָה שְׁבַשֵּׁם, אֵימָא
 עֵילָאָה], שְׁשְׁבַע [סְפִירוֹת] עוֹמְדִים
 לְהַתְפְּשֻׁט לְמַטָּה עַד הַשְּׁכִינָה, שְׁהִיא
 בֵּית שְׁבַע. ה' מְקוּרָא שְׁלָהֶם, מְצַד שְׁלַ
 אֵימָא. וְאֵלּוּ ה' אֲצַבְעוֹת שְׁלַ תִּיד [כְּנַגְד
 אוֹת ה' הַרַאשׁוֹנָה שְׁבַשֵּׁם].

וְיִשְׂרָאֵל נִפְקוּ מִמְצָרִים בְּיַד חֻזְקָה וְדָאִי,
 דְכִדִּין אַתְמַסְרַת לְהוּ גְבוּרָה דְרוּעָא
 שְׁמָאֵלָא לְשׁוּבָא לְהוּ. דְכְּקִדְמִיתָא כִּלְהוּ
 נְהוּרִין הוּוּ חֲשִׁיכִין וְלֹא נְהִרִין, וּגְבוּרָה
 לֹא אַתְתַּקְפַּת כְּגוֹנָא דָא. עַד דְאַתְתַּקְפַּת
 לְבַתְרָא, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב כִּי בְּחֻזְקָא יָד
 (שְׁמוֹת יג, ג) חֻזְקָא דִּיד, לְבַתְרָא כִּינּוּן
 דְאֵיהּ אַתְתַּקְפַּת פְּרִיקַת לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל,
 דְכְּתִיב כִּי בְּיַד חֻזְקָה הוּצִיאָךְ וְכוּ' (שֵׁם
 שֵׁם ט). וּבְגִין דְכְּגְבוּרָה אַתְפְּרִיקוּ, גְּאֵלָה
 בְּפִרְהֶסְיָא הוּת, בְּאַרְמוּתָא דְקֵלָא. וּבְגִין
 כִּי נִמְי לֹא הוּי בְּתַר הֵהִיא גְּאֵלָה גְּלוּתָא,
 דְכְּתִיב כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת מְצָרִים הַיּוֹם
 לֹא תוֹסִיפוּ וְכוּ' (שֵׁם יד, יג).

וְיִשְׂרָאֵל יֵצְאוּ מִמְצָרִים בְּיַד חֻזְקָה וְדָאִי,
 שְׁאֵוּ נִמְסְרָה לְהֶם גְבוּרָה - זְרוּעַ שְׁמָאֵל
 - כִּי לְהַצִּיל אוֹתָם. שְׁבַתְחֻלָּה [בַּעַת
 גְּלוּת מְצָרִים] כֹּל הָאוּרוֹת הִיוּ חֲשׁוּכִים
 וְלֹא מְאִירִים, [וּמְמִילָא] הַגְבוּרָה לֹא
 הַתְחֻזְקָה בְּרִדְךָ זוּ. אַחַר שְׁנַתְחֻזְקָה, מַה
 כְּתוּב: כִּי בְּחֻזְקָא יָד (שְׁמוֹת יג, ג), חֻזְקָא
 הַיָּד, אַחַר כִּי, כִּינּוּן שְׁנַתְחֻזְקָה, הִיא
 גּוֹאֲלַת אֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁכְּתוּב: כִּי בְּיַד
 חֻזְקָה הוּצִיאָךְ וְכוּ' (שֵׁם שֵׁם ט). וּבְגִלְל
 שְׁכְּגְבוּרָה נְגָאֵל, הִיְתָה הַנְּגָאֵלָה
 בְּפִרְהֶסְיָא, בְּהַרְמוּת קוּל. וּלְפִיכֵךְ, גַּם כִּי,
 אַחֲרֵי אוֹתָהּ גְּאֵלָה לֹא הִיְתָה גְלוּת
 [בְּמְצָרִים], כְּמוֹ שְׁכְּתוּב: כִּי אֲשֶׁר
 רְאִיתֶם אֶת מְצָרִים הַיּוֹם לֹא תוֹסִיפוּ וְכוּ'
 (שֵׁם יד, יג).

אֲבָל גְּאֵלֶת כָּבֵל מִסְטָרָא דִּימִינָא הוּת, בְּגִין כְּךָ בִּלְחִישׁוֹ דְּלָא לְאַרְמָא קָלָא. וּמֵאֵן גְּרִים דָּא. אֲלָא דְּלָא אֲתַפְּיֶסֶת גְּבוּרָה בְּהִדְהוּ. אֲמַאי, אֲלָא בְּגִין נְשִׁים נְכָרִיּוֹת, דְּכַתִּיב וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוּר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ (בראשית א, ד) מִסְטָרָא דְּגְבוּרָה וַדָּאי. דְּגְבוּרָה אִיהִי דְּרָגָא דְּאֲתַפְּרֶשֶׁת לְתַרְיֵן, לְיִשְׂרָאֵל מְלִגּוֹ וְלֵאמִין מְלַכְר. וּבָהּ הֲלוּא אַח עֵשׂוֹ לְיַעֲקֹב (מלאכי א, ב). וְעַם כָּל דָּא הִבְדִּילָהּ אֲשַׁתְּפַחַת בֵּין הָאֵי לְהָאֵי. וְאֵלִין בֵּינֵן דְּעָרִיבּוּ דָּא בְּדָא, נָטְלוּ לְהֵיחֵא הִבְדִּילָהּ מֵאֲתַרְיָה. בְּגִין כְּךָ גְּבוּרָה לָא אֲתַפְּיֶסֶת בְּהִדְהוּ, וּמִסְטָרָא דְּחֶסֶד נִפְקוּ וּפְרָקְנָא לָא אֲשַׁתְּלִימַת.

אֲבָל, גְּאֵלֶת כָּבֵל מִצַּד הַיָּמִין הִיְתָה [כְּלוּמַר כְּחֶסֶד], לְפִיכָךְ בַּחֲשָׂאֵי בְּלִי הַרְמַת קוּל. וּמִי גְרַם לָזֶה? אֲלָא [הָיוֹת] שְׂלָא הַתְּפִיסָה הַגְּבוּרָה עִמָּהֶם. וְלָמָּה? בְּגִלְל נְשִׁים נְכָרִיּוֹת (ע"פ עוּרָא יב), [שְׁהָרִי] כְּתוּב: וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוּר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ (בראשית א, ד), [הִבְדִּילָהּ] מִצַּד הַגְּבוּרָה וַדָּאי. שְׁגְבוּרָה הִיא מְדֻרְגָה שְׂמַתְחַלְקַת לְשָׁנִים, לְיִשְׂרָאֵל מִבְּפָנִים, וְלֵאמֹת מִבְּחוּץ. וּבָהּ [בְּגְבוּרָה נֹאמַר]: הֲלוּא אַח עֵשׂוֹ לְיַעֲקֹב (מלאכי א, ב). וְעַם כָּל זֹאת הִבְדִּילָהּ נִמְצְאָת בֵּין זֶה לָזֶה. וְאֵלוּ [גּוֹלֵי כָּבֵל], בֵּינֵן שְׁעָרְפִּבּוּ זֶה בְּזֶה [ע"י שְׁנִשְׂאוּ נְשִׁים נְכָרִיּוֹת], סִלְקוּ אֶת אוֹתָהּ הִבְדִּילָהּ מִמְקוּמָהּ. לְפִיכָךְ הַגְּבוּרָה לָא הַתְּפִיסָה עִמָּהֶם, וּמִצַּד שְׁל חֶסֶד יֵצְאוּ, [וּמִמְלֵא] הַגְּאֵלָה לָא נִשְׁלָמָה.

וְלַעֲתִיד לְבוּא [כְּתוּב]: בִּימֵי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֶרְאֶנּוּ נִפְלְאוֹת (מיכה ז, טו) בְּיַד חֲזָקָה וַדָּאי. וּבְמִצְרַיִם מִסְטָרָא דִּיד אֲתַפְּרִיקוּ. אֲבָל לְזִמְנָא דְּאֲתִי מִסְטָרָא דְּה' אֲצַבְעֵן, דְּבָהּ כּוּס יִשׁוּעוֹת אֲשָׂא (תהלים קטז, יג) וְלִכְל הַמּוֹרָא הַגְּדוּל.

וְלַעֲתִיד לְבוּא [כְּתוּב]: בִּימֵי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֶרְאֶנּוּ נִפְלְאוֹת (מיכה ז, טו), בְּיַד חֲזָקָה [גְּבוּרָה] וַדָּאי. וּבְמִצְרַיִם מִצַּד שְׁל יָד נִגְאָלוּ. אֲבָל לַעֲתִיד לְבוּא, מִצַּד שְׁל חֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת [דְּהִינּוּ מִצַּד שְׁל אִימָא יֵצְאוּ], וְעֲלֵיהֶם [עַל ה' אֲצַבְעוֹת כְּתוּב]: כּוּס יִשׁוּעוֹת אֲשָׂא (תהלים קטז, יג), וְלִכְל הַמּוֹרָא הַגְּדוּל [הַמּוֹרָא הַגְּדוּל - אִימָא].

5. עיין סוטה לח, ע"א.

6. ביאור לזה, עי' קנאת ה' צבאות, גנוז רמח"ל עמ' קיא: "דע כי שורש לעשיו היה בראשונה בקדושה, והוא בגבורת ת"ת ז"א, כי הת"ת הנה הוא מכריע לחסד ולגבורה, ומבחינת הימין שבו יצא יעקב, ומבחינת השמאל שבו יצא עשיו ולכן היו תאומים, והוא סוד: הלא אח עשיו ליעקב, כי באמת במדרגה אחת היו בתחלה... ואומר לך פעולת כל אחד מהם מה היה. דע כי שני דברים צריך להעשות: אחד - תיקון הקדושה בסוד התפשטות מדרגותיה [יעקב]; ואחד - כפיית הס"א תחת הקדושה [נוגע לעשיו]".

ומכּוּן שְׁבַעֲרִים בְּיַד נְגָלוֹ, שְׁסוּדָה שְׁבַע וְדָא, לְפִיכָד מ"ט שְׁעָרֵי בֵּינָה נִתְּנוּ לְמֹשֶׁה, וְלֹא שְׁעַר הַנֵּזֶם וְסוּד זֶה הוּא:⁸ ו' פְּעָמִים ז' הֵם מ"ט. אָבֵל לְעֵתִיד לָבוֹא, [הַגָּאֹלָה תִּהְיֶה] מִצַּד הַח' [אֲצַבְעוֹת], שְׁהִיא עֲקָרִית יוֹתֵר, שְׁעוּלָה לְחַמִּישִׁים¹⁰. וּלְפִיכָד מִלְּךָ הַמּוֹשִׁיחַ לֹאֲקַח גַּם אֶת הַשְּׁעַר הַנֵּזֶם.

ומֹשֶׁה, אַחֲרֵי שְׁנַמְסְרָה לְיִשְׂרָאֵל אוֹתָהּ הַיָּד הַחֲזָקָה, תָּב תְּדִיר לְקִיּוּמָא הֵהוּא נְהִירוֹ וְתַקְפָּא עֲלֵיהּ. כְּדָא מְרִינָן: וְשָׁמְעוּ מְצָרִים וְכוּ' (במדבר יד, יג) אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם (שמות לב, יא). וּפְקוּדָא אִיהוּ לְאֲדַכְרָא גְּאֻלַּת מְצָרִים תְּדִיר, בְּגִין לְאֲמַשְׁכָּא חֵילָא דְּאֲדַכְרָא דְּמִיּוּמָא דְּאֲתַעַר תּוֹ לֹא אֲתַפְסֵק. וְאֲפִלּוּ לְזַמְנָא דְּאֲתִי, שְׁרוּתָא דְּתַקוּנָא שְׁרִי מְגוּ הֵהוּא מְצָרִים, וְלִכְתֵּר יִשְׁתַּלֵּם בְּדִילָהּ. וְעַם כָּל דְּאֲ כֹּלָא אֲתַקֵּין מֹשֶׁה מְקַדְמִיתָא. וּבְגִין כְּפֹךְ אִיהוּ נְמִי יִיְתִי בְּסוּף יוּמְיָא בְּהַדִּי

וּבְגִין דְּכַמְצָרִים בְּיַד אֲתַפְרִיקוּ דְּרִזָּא דִּילָהּ שְׁבַע וְדָא, בְּגִין כְּפֹךְ מ"ט שְׁעָרֵי בֵּינָה אֲתִיְהִיבוּ לְמֹשֶׁה וְלֹא שְׁעַר הַנֵּזֶם (ר"ה כא:). וְרִזָּא דָּא ז' זְמַנִּין ז' אַנּוּן מ"ט. אָבֵל לְזַמְנָא דְּאֲתִי מְסֻטְרָא דְּה' עֲקָרָא וְתִיר דְּסֻלִּיק לְחַמְשִׁין. וּבְגִין כְּפֹךְ מְלָכָא מְשִׁיחָא נְטִיל לֵה לְשְׁעַר הַנֵּזֶם נְמִי.

8. ועי' ר"ה כא, ע"ב; ובהקדמת ת"ז ז ע"ב, תקט"ו תפלות, ת' קלז: "תגלה עליו מה שסתמת ממנו... מצד אימא עלאה שהוא חרות, ומשם חמישים שערי בינה שנתת למשה ולא השיג שער החמישים"; אוצרות רמח"ל, שמות לד, לה.

9. עיין עץ חיים כח,א, בבינה נכללו שבעה תחתונות, ובכל אחת ישנן שבע סה"כ מ"ט; שער הכוונות, כוונות העומר, פ"ב.

10. הבינה היא אות ה', ועולה ל', ונעשית חמישים, עיין בת"ז תי' כא, נו, ע"א.

11. אחרי חטא המרגלים, משה רבינו הזכיר יד החזקה במילה "כַּחֲךָ".

12. עי' ברכות יב, סע"ב; ירושלמי ברכות פ"א, ה"ו; שם פ"ג ה"ו; פסיקתא בא פ' ט"ז; ספרי ראה פק"ל; תנחומא בא פ"א ועוד.

שְׁהַתְּנֶלְהָ בְּ] מִצְרַיִם, וְאַחַר כֵּן יוֹשְׁלֵם
 לְפִי עֲנִינּוֹ. וּבְכָל זֹאת הַכֹּל הַתְּקוּן מִשֶּׁה
 מֵרֵאשִׁי. וּלְפִיכֵן גַּם הוּא יָבֹא בְּסוֹף
 הַיָּמִים [יחד] עִם שְׁנֵי הַמְּשִׁיחִים, לְקַחַת
 אוֹתוֹ שְׁעַר הַנֵּי הַחֹסֶר לוֹ, וְאָז תִּשְׁלֵם
 הַגְּאֻלָּה כְּמוֹ שְׂרָאוּי.¹³

תְּרִין מְשִׁיחִין, לְנִטְלָא הֵהוּא שְׁעַר הַנֵּי
 דְּאַתְחָסִיר מִנְּהָ, וּבְדִין פְּרָקְנָא יִשְׁתַּלֵּים
 פְּדָקָא יָאוּת.

וְהִנֵּה אֵלֶיהוּ הַנְּבִיא הַנְּאֻמָּן יֵרֵד,
 פֶּתַח וְאָמַר, ר' רבי, וְהַמְּשִׁפְלִים יִזְהִירוּ
 כּוֹהֵר הֶרְקִיעַ, [הַמְּשִׁפְלִים] - אֵלֹ
 שְׂיֹדְעִים לְצַרְף צְרוּפֵי הַתּוֹרָה בְּסוּדוֹת
 עֲלִיּוֹנִים. שֶׁהַכֹּל יוֹצֵא מֵאוֹתוֹ הֶרְקִיעַ
 הַעֲלִיּוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ: וּדְמוֹת עַל רֵאשִׁי
 הַחִיָּה רְקִיעַ (יְחֻזְקָא א, בּג). מִי הֵם רֵאשִׁי
 הַחִיָּה? אֵלֹ תְּפָאֶרֶת וְצַדִּיק [יסוד].¹⁴

וְהָא אֵלֶיהוּ נְבִיאָה מְהִימְנָא נְחִית
 פֶּתַח וְאָמַר, ר' ר' וְהַמְּשִׁפְלִים יִזְהִירוּ
 כּוֹהֵר הֶרְקִיעַ, אֵלִין דִּידְעִין לְצַרְפָּא
 צְרוּפִין דְּאוֹרִיתָא בְּרִזִין עֲלֵאִין. דְּכֵלָּא
 מֵהֵהוּא רְקִיעָא עֲלָאָה נְפִק, דְּאַתְמַר בֵּה:
 וּדְמוֹת עַל רֵאשִׁי הַחִיָּה רְקִיעַ (יְחֻזְקָא א,
 כג). מָאן רֵאשִׁי הַחִיָּה? אֵלִין תְּפָאֶרֶת
 וְצַדִּיק.

רְקִיעַ עוֹמֵד לְמוֹעֵלָה מִהֵם לְהַנְהִיג הַכֹּל
 כְּמוֹ שְׂרָאוּי. שְׁבוּזָה הֶרְקִיעַ קִימִים כ"ב
 אוֹתִיּוֹת עֲלִיּוֹנוֹת,¹⁵ וּבִהֵן נִכְלְלוּ כָּל בְּרִיּוֹת
 הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנִּכְלַל הַכֹּל בְּאוֹתוֹ הַבָּאָר
 הַתְּחִתּוֹן [מְלָכוֹת], שֶׁהֵרִי כָּלֵם מִשֵּׁם
 [כְּלוֹמַר מִהַשְׁכִּינָה] יָצָאוּ וְדָאֵי. וְכִמְה
 מְרַכְּבוֹת מִשְׁמִשׁוֹת לְאֵלֹ הָאוֹתִיּוֹת
 שְׁנוּדְעוּ בְּמִדְרַגּוֹתֵיהֶן. וְכִפִּי הַסְּבוּב שֶׁל
 אֵלֹ הָאוֹתִיּוֹת כֵּן גּוֹטְלִים

רְקִיעַ קָאִים לְעֲלָא מְנִיָּהוּ לְדַבְרָא כֵּלָּא
 פְּדָקָא יָאוּת. דְּבִהֵאֵי רְקִיעַ קִימִין כ"ב
 אַתְּוֹן עֲלֵאִין, וּבִהוּ אַתְּפְּלִילוּ כָּל בְּרִין
 דְּעֲלָמָא, כְּמָה דְּאַתְּפְּלִיל כֵּלָּא בֵּהָהוּא
 בִּירָא תְּתַאָּה, דְּהָא כֵּלָּא מִתְּמָן נְפִקוּ
 וְדָאֵי. וְכִמְה רְתִיכִין מִשְׁמִשׁוֹן לְאֵלִין
 אַתְּוֹן דְּאַשְׁתְּמוּדְעִין בְּדַרְגֵיָּהוּ. וְכִפּוּם
 אַסְתְּחָרוּתָא דְּאַנּוּן אַתְּוֹן הֵכִי נְטִלִין
 צְרוּפִין לְזִינְיָהוּ לְבַר, וּמִילִין קִימִין עַל

13. עיין תיקון א' שמשה יבוא עם שני המשיחין כדי לגאול את ישראל; עיין תקט"ו תפילות, ת' קצט; אוצרות
 רמח"ל עמ' קעג.

14. עי' בהקדמת ת"ז, ז, ע"א; רְקִיעַ הוּא רְמֵז לְבִינָה; זֶהר ר"מ דְּבָרִים כִּי תֵצֵא רַב, ע"א.

15. עי' לקמן תי' נד עמ' שמא; על ענין כ"ב אוֹתִיּוֹת וּפְעוּלָתָם רַאָה קל"ח, פתח יט; פתח כ.

צְרוּפִים לְמִינֵיהֶם לְבַחוּיָן,¹⁶ וְהַדְּבָרִים עֹמְדִים עַל קְיוּמָם כְּמוֹ שָׂרְאוּי. לְפִיכֵךְ, כָּל הַצְרוּפִים שְׁבַעֲוֹלָם מְרַקֵּעַ זֶה יוֹצֵאֵם. לְפִיכֵךְ: יִזְהִירוּ כִּזְהַר הַרְקִיעַ, שָׁבוּ נִמְצְאוֹת כ"ב אוֹתוֹת אֱלֹהִים, שְׁנַאמֵר בָּהֶם: הַאֲתוֹת שְׂאוּנִי (שְׁעִיהַ מַהֲוֵא), שֶׁהֶפֶל גְּבַלֵּל בְּאֵלוֹ הַאֲוֹתוֹת.

קְיוּמֵיהֶוּ פְּדָקָא יָאוּת. בְּגִין כְּךָ כְּלֵהוּ צְרוּפִין דְּעֵלְמָא מְרַקֵּעַ דָּא נָפֵק. בְּגִין כְּךָ יִזְהִירוּ כִּזְהַר הַרְקִיעַ, דְּבַה קְיָמִין כ"ב אֲתוֹן אֲלִין דְּאֲתָמַר בְּהוּ: הַאֲתוֹת שְׂאוּנִי (ישעיה מה, יא) דְּכֵלָּא אֲתַפְּלִיל בְּאֲנוּן אֲתָנוּן.

וְי"ב הַיּוֹ"ת קְיָמוֹת בְּאוֹתוֹ עֲמוּדָא הָאֲמֻצְעִי, שֵׁשׁ לְיָמִין וְשֵׁשׁ לְשְׂמָאל, וּבְהֵן מְסֻתוֹכְבִּים הַצְרוּפִים בְּהַתְחַלָּה, כְּמוֹ שְׂיָצָא מֵאוֹתוֹ רְקִיעַ. וְסוּדָם [וּמְקוֹרָם] שְׁלֹשׁ הַיּוֹ"ת, שְׁבָהֵן שְׁתֵּים עָשָׂרָה אוֹתוֹת, וְהֵם כְּלָלוֹת הַכֹּל, מְעַלָּה וּמְטָה וְאֲמֻצְעִי. יְהוָה מְלָךְ יְהוָה מְלָךְ יְהוָה יְמַלֵּךְ לְעוֹלָם וָעֶד.¹⁷ בָּהֶם: אֲנִי רֵאשׁוֹן - לְמַעַלָּה, אֲנִי אַחֲרוֹן - לְמַטָּה, וּמִבְּלַעְדֵי אֵין אֱלֹהִים (ישעיה מד, ו) - בְּאֲמֻצְעִי. שְׂאוּן לְךָ צְרוּפָא אֲחַד בְּתוֹרָה שְׁלֵא יוֹצֵא כְּלוּ מֵאוֹתָן שְׁלֹשׁ [הַיּוֹ"ת]. חֲכֻמָּה בִּינָה דְעַת, הֵם - יְהוָה, חֲסֵד גְּבוּרָה תְּפָאֲרַת - יְהוָה, נְצִיחַ הוֹד יְסוּד - יְהוָה. הַשְּׂכִינָה מְשֻׁלְמָה אֵת כְּלָם לִיהוָה [כִּי הִיא ה' אַחֲרוֹנָה שְׁבַעֲשָׁם],¹⁸ וּבָה: יְהוָה מְלָךְ [ה' מְלָךְ ה' יְמַלֵּךְ...]. וּכְךָ מְסֻתוֹכְבִּים

וְי"ב הַיּוֹ"ת קְיָמִין בְּהֵוָא עֲמוּדָא דְאֲמֻצְעִיתָא, שֵׁשׁ לְיָמִינָא וְשֵׁשׁ לְשְׂמָאלָא, בְּהוּ אֲסַתְחַרֵן צְרוּפִין בְּקְדָמִיתָא, כְּמָה דְנָפֵק מֵהֵוָא רְקִיעַ. וְרִזָּא דְלֵהוֹן תְּלַת הַיּוֹ"ת דְּבַהוֹן תְּרִיסַר אֲתָנוּן, וְאֲנוּן כְּלָלָא דְכֵלָּא עֲלָא וְתַתָּא וְאֲמֻצְעִיתָא. ה' מְלָךְ ה' מְלָךְ ה' יְמַלֵּךְ לְעוֹלָם וָעֶד. בְּהוּ אֲנִי רֵאשׁוֹן לְעֵלְא, אֲנִי אַחֲרוֹן לְתַתָּא, וּמִבְּלַעְדֵי אֵין אֱלֹהִים (ישעיה מד, ו) בְּאֲמֻצְעִיתָא. דְלִית לְךָ צְרוּפָא חַד בְּאוֹרִיתָא דְלָא נָפִיק כְּלָא מֵאֲלִין תְּלַת. וְחַב"ד אִיהוּ יְק"ו, חֲסֵד גְּבוּרָה תְּפָאֲרַת יְק"ו, נְה"י יְק"ו. שְׂכִינְתָא אֲשְׁלִימַת כְּלֵהוּ לִיהוָה, וּבָה ה' מְלָךְ וְכוּ'. וְהֵכִי מְסַתְחַרֵן צְרוּפִין בְּאוֹרִיתָא וְדָאי. בְּגִין כְּךָ וְהַמְשַׁכְּלִים

16. ספר יצירה פ"ב, ד"ה: מרכבות; לשם שבו, ח"א,קכט; אדיר במרום עמ' קס"דע כי כ"ב אותיות הם שורש כל הנמצאים והענין כי הם מיני הארות יסודיות שמהרכבותיהם ומצירופיהם נעשו כל המעשים. והמאורות עצמן בנינם כך מל"ב אותיות מצורפים, בצירופים רבים, שהוא ענין הר"ל"א אלפ"א בית"ת [שבספר היצירה]... והאמת כי שורש בנין האותיות עצמן הם ד' אותיות של השם ב"ה. ופירוש הענין כך הוא. דע כי מיני הארות בראשיתם הם ב' והיינו או ניצוץ [י] או רקיע [ו]...".

17. עי' שער הכוונות ענין תפילת השחר, דרוש א', ד"ה ונחזור, עמ' יז, ע"ב.

18. עי' בהקדמת ת"ז טו, ע"ב.

יִזְהִירוּ כְּזֹהֵר הַרְקִיעַ, אֲלֵיךְ דִּדְעִין
לְצַרְפָּא צְרוּפִין בְּאַתְרֵיהּוּ כְּדָקָא יָאוּת.
וְלִכְל הַיָּד הַחֲזָקָה, בִּיָּה וְדָא:
הַצְרוּפִים כְּתוּרָה וְדָא. וְלִפְיָךְ:
וְהַמְשַׁפְּלִים יִזְהִרוּ כְּזֹהֵר הַרְקִיעַ, אֵלּוּ
שְׂיֻדְעִים לְצַרְף צְרוּפִים בְּמִקּוּמָם כְּמוֹ
שְׂרָאוּי. וְלִכְל הַיָּד הַחֲזָקָה, בִּיָּה, וְזֹה:

תקון חמישי

הגבלת כח הס"א

וּלְכֹל הַיָּד הַחֲזָקָה דִּיהָ דְאִתְמַר בֵּהּ :
 ה"ד] שְׁנַאֲמַר בֵּהּ: דִּיהָ לְצָרָה בְּשַׁעֲתָהּ
 (בְּרִכּוֹת ט, ע"ב). שְׁפִטְרָא אַחְרָא הִיא
 צָרָה, וּגְבוּל הוּשֵׁם לָהּ שְׁלֵא לְעִבּוֹר
 אוֹתוֹ,² כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר: עַד פֹּה תִּבּוֹא וְלֹא
 תְּסִיף (אִיּוֹב ל, יא), בְּזִמְנֵי שְׁתַּתְּקוֹן עוֹמֵד
 כְּמוֹ שְׂרָאוּי. וּבְזִמְנֵי שְׁמַתְּחִיקֵת הַסְּטְרָא
 אַחְרָא לְשִׁלּוּט, כְּתוּב: נִחְלָה עֵבֶר עַל
 נִפְשָׁנוּ, אֲזִי עֵבֶר עַל נִפְשָׁנוּ הַפְּיּוּם
 הַיְּהוּדִיִּים (תְּהִלִּים כַּד, ד-ה) דְּסִטְרָא
 אַחְרָא עֵבֶרֶת תְּחוּמָּהּ.

וְעַם כָּל דָּא תְּחוּמָּא נְמִי לְזִמְנָא דָּא
 אֲשַׁתְּכַח לָהּ, דְּאִיהִי הוּת בְּעֵינֵי
 לְמִשְׁטָפָא לְעֵלְמָא, עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא אָקִים לָהּ לְתַתָּא דְלָא תְּתַפְּשֵׁט
 יַתִּיר. כְּדִין אִתְמַר בֵּהּ: וּפֹא יֵשִׁית
 בְּגֵאוֹן גְּלִיךְ (אִיּוֹב שָׁם, שָׁם) בְּשַׁעֲתָא
 דְּאֵנוּן גְּלִיזֵן מִתְּגָאֵן וּבְעֵינֵי לְמִשְׁטָפָא
 עֵלְמָא. בְּגֵיזֵן בְּהַ תְּחוּמִין מְשַׁנְיִין
 אֲשַׁתּוּיָאוּ לְכֹל זִמְנָא כְּדָקָא חֲזִי, וְדָא
 דִּיהָ לְצָרָה בְּשַׁעֲתָהּ, דָּא שְׁעָה
 דְּאִתְמַר בֵּהּ: כָּל הַדּוּחַק אֶת הַשְּׁעָה

וְעַם כָּל זֹאת, גַּם לְזִמְנֵי זֶה גְבוּל מְצוּי
 לָהּ, שֶׁהִיא רוּצָה לְשִׁטּוֹף אֶת הָעוֹלָם,
 עַד שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעַמֵּד אוֹתָהּ
 לְמִטָּה שְׁלֵא תְּתַפְּשֵׁט יוֹתֵר. אֲזִי נְאֻמַּר
 בֵּהּ: וּפֹא יֵשִׁית בְּגֵאוֹן גְּלִיךְ (אִיּוֹב
 שָׁם, שָׁם), בְּשַׁעֲתָא שְׁאוּתָם גְּלִים [שְׁל
 סט"א] מִתְּגָאֵים וְרוּצִים לְשִׁטּוֹף אֶת
 הָעוֹלָם [וְעֵצְרוּ]. לְפִיכֵךְ גְבוּלוֹת שׁוֹנִים
 הַמְּשַׁמְשִׁים לְכֹל זִמְנֵי כְּמוֹ שְׂרָאוּי, וְזֶה
 [סוּד] - דִּיהָ. דִּיהָ לְצָרָה בְּשַׁעֲתָהּ
 [כְּלוּמַר, גְבוּל לְצָרָה בְּשַׁעֲתָהּ, לְפִי
 הַשְּׁעָה שְׁלָהּ], זֶה שְׁעָה שְׁנַאֲמַר בֵּהּ: כָּל

ד"ה כאותיות ה"ד, ע"י דרשת דיה לצרה, בתקט"ו, ת' קב.
 עיין קל"ח, פתח ל עמ' קא: "מה שאין כן הס"א, שכוחה מוגבל באמת... ואי אפשר לה לצאת מגבולה כרצונה כלל".

1. ד"ה כאותיות ה"ד, ע"י דרשת דיה לצרה, בתקט"ו, ת' קב.

2. עיין קל"ח, פתח ל עמ' קא: "מה שאין כן הס"א, שכוחה מוגבל באמת... ואי אפשר לה לצאת מגבולה כרצונה כלל".

השעה דוחקתנו (ברכות סד.) דלית לדחוקא לה לשכינתא בגלותא.

הדוחק את השעה השעה דוחקתו (ערוכין יג, ע"ב), שאין לדחוק את השכינה בגלות.

ועוד, דיה לצרה בשעתה, דבזמנא דגלותא אתמר אז יקראנני ולא אענה (משלי א, כח). מאי אז, אלא חבורא דקודשא בריה הוא ושכינתה. דישראל קראן קמה בכל יומא ומנחדין יחודא דקריאת שמע, וענן אמן אחר ברכאן דאיהו יאקדונק"י, ולית אנון נגאלין. אמאי. אלא ישחרנני ולא ימצאנני, בגין דענא מכסי עליהו ולא אתגלין, וצלותא לא עברת, דכתיב ספותר בענן לך מעבור תפלה (איכה ג, מד) וכתיב עבים סתר לו ולא יראה (איוב כב, יד).

ועוד, דיה לצרה בשעתה, שבזמן הגלות נאמר: אז יקראנני ולא אענה (משלי א, כח). מהו אז? אלא חבור הקדוש ברוך הוא [א'] והשכינה [ז']⁴. שישראל קוראים לפניו בכל יום ומנחדים יחוד של קריאת-שמע, ועונים אמן אחר ברכות, שהוא יאהדונה"י⁵ ואינם נגאלים. למה? אלא: ישחרנני ולא ימצאנני (שם)⁶, בין שענן מכסה עליהם ולא מתגלים⁷, והתפלה אינה עוברת, כמו שכתוב: ספותר בענן לך מעבור תפלה⁸ (איכה ג, מד), וכתוב: עבים סתר לו ולא יראה (איוב כב, יד).

ובגין עיבא דא דאשתכח, צלותא לא אתקבילת ופרקנא לא אתגלית. דהא עיבא דא צריך לאעברא לה בכמה דמעין דזלגין מעינא, דאתמר בהו: מחיתי כעב פשעיך וכענן חטאותיך (ישעיה מד, כב) דהא באנון דמעין

ובגלל ענן זה שמצוי, התפלה לא מתקבלת, וגאלה לא נגלית. שהרי ענן זה צריך להעביר אותו בהרבה דמעות שזולגות מהעין⁹ שנאמר בהם: מחיתי כעב פשעיך וכענן חטאותיך (ישעיה מד, כב), שהרי באותן דמעות ימחה

3. שעה - שכינה, ת"ז תי' ט, קא, ע"א, ר' שם דף ק ע"א: "על כל הדוחק את השעה".
 4. עי' ע"ח ח"ב ע"ב ע"ג. אז, א' רמז לז"א, ז' - לשכינה, וכן ר' סידור סוד היחוד עמ' קי"ד "לבדו מא"ז" - יאהדונה"י.
 5. יחוד הו"ה-ה' אדנות כמנין אמ"ן, שהוא חיבור של ז"א ונוק', ועי' בשער הכוונות דרוש ה', חזרה, מא, ע"ב.
 6. עי' ת"ז תי' יח, לד, ע"א.
 7. ענן, סט"א, עי' בתקט"ו, תפילה מו.
 8. עי' ברכות לב, ע"ב.
 9. עי' בברכות שם, ועין זהר ויחי ח"א, רכה, ע"ב; והטעם הוא, על דרך שאמרו שערי דמעה לא ננעלו, עי' ברכות לב, ב; ת"ז תי' יא, כה, ע"ב; שם תי' כ, מז, ע"ב; תקט"ו תפלות ת' פח, ת' שיג, ת' תיז, ושם גילוי היחוד הוא מוחה את העב.

הענין הזה וכך ימחו כל החמאים. אז נאמר בקדוש ברוך הוא: פקח עיניך וראה (דניאל ט"ח), שדמעות אלו הן דין קשה היוצא מן העינים,¹⁰ [ועל ידי זה] עינים שלמעלה נפקחות פראוי.

על אותו זמן כתוב: והמשפלים יזהרו בזהר הרקיע. שאף-על-פי שדמעות משחיתות את יפי הפנים, כדגמות: ועיני לאה רבות¹¹ (בראשית כט"ז), אולם כאן לא כך, אלא: והמשפלים יזהרו בזהר הרקיע, שנאמר בהם: בככי יבאו ובתחנונים אובילם (ירמיה לא, ח), זה: רוח חן ותחנונים (זכריה יב, י) דאנון דמעין לא ישחיתון יקרא דלהון. אלא אדרבא מתקנין לאנון אנפין למהוי נהרן וחדאן.

על הרשעים נאמר בהם: אסור להסתפל בפני רשע (מגילה כח, ע"א), שהנה כל החשד של מעשיהם עולה ויורד [ושכן] בפניהם. ומי שמתפלל בהם, יחשכו עיניו באותו חשד.¹² אבל על צדיקים, נאמר בהם: והיו עיניך רואות את מוריד (ישעיה ל"ב), שהרי כל אור וקדשה מאיר בפניהם תמיד, ומי שמתפלל בהם, מואר מהם. לפיכך: יזהרו בזהר הרקיע, שהרי באותן הדמעות [שזולגות מעיניהם] נרחצות הפנים מהחשד שהוא להאיר.

אתמחי עיבא דא, והכי אתמחין בלהו חובין. כדין אתמר בקודשא בריך הוא פקח עיניך וראה (דניאל ט, יח) דדמעין אנון דינא קשוא דנפיק מגו עינין, ועינין דלעלא מתפקחן פדקא זאות.

בההוא זמנא והמשפלים יזהירו בזהר הרקיע. דאע"ג דדמעין משחיתין לה ליקרא דאנפין, כגון ועיני לאה רבות (בראשית כט, יז) הקא לאו הכי. אלא והמשפלים יזהירו בזהר הרקיע דאתמר בהו: בככי יבאו ובתחנונים אובילם (ירמיה לא, ח) דא רוח חן ותחנונים (זכריה יב, י) דאנון דמעין לא ישחיתון יקרא דלהון. אלא אדרבא מתקנין לאנון אנפין למהוי נהרן וחדאן.

דרשיעיא אתמר בהו: אסור להסתפל בפני רשע דהא כל חשוכא דעובדיהון סליק ונחית באנפיהון. ומאן דמסתפל בהו אחשיף עינוי בההוא חשוכא. אבל צדיקיא אתמר בהו: והיו עיניך רואות את מוריד (ישעיה ל, כ) דהא כל נהורא וקדשתא נהרא באנפיהו תדיר, ומאן דאסתפל בהו אתנהיר מניהו. כגין כך יזהירו בזהר הרקיע, דהא באנון דמעין אסתחין אנפין מההוא חשוכא לאתנהרא.

10. עי' זחר שמות ח"ב, יט, ע"ב.

11. עי' בבא בתרא כג, ע"א.

12. עיין מגילה כח, א. וכן עי' אדיר, עמ' שיא.

ועוד, והמשפלים יזהירו כזהר הרקיע, אלו שני המשיחים, שנאמר בהם בגלות: כן משחת מאיש מראהו (ישעיה נב,ד). ובזמן הגאולה: יזהירו כזהר הרקיע, ומשם ירשו ישראל יופי הפנים ויוו תיקר, כמו שנאמר: בני ציון התיקרים (איכה ד, ב). אבל בגלות [כתוב]: עבים סתר לו ולא יראה (איוב כב,ד), ודאי.

ועם כל זה: והיה בענני ענן על הארץ ונראתה הקשת בענן (בראשית ט, יד) דא שכנינתא דאתחזיאת לאתגלאה. למאן. אלא למאן דאתפקחו עינוי למחמי בנהורא דאורייתא, דאתמר בה: ותורה אור (משלי ו, כג). ומאן דלית לה נהורא דא, אתמר בה: במחשבים הושיבני כמתי כמתי עולם (איכה ג, ו). עליו פתוב: מסיר אָנוּ משמע תורה גם תפלתו תועבה (משלי כח, ט), [תועבה-] תועה בה, ¹⁴ שהיא [תפילתו] הולכת ומשוטטת ממקום למקום ולא נכנסת לפנים. אבל מי שהוא באור זה, לגביו נאמר: ונראתה הקשת [השכינה] בענן, ומתדבק בה להלך אחריה בדרך הישר. ¹⁵ ואף על גב שפטרא אחרא רודפת אחריו, נאמר לה, דיה ברשעים, דיה לצרה ודאי. והכל תלוי ביד חזקה זו.

ועוד, והמשפלים יזהירו כזהר הרקיע, אליו תרין משיחין, דאתמר בהו בגלותא כן משחת מאיש מראהו (שם נב, יד). ובזמנא דפרקנא יזהירו כזהר הרקיע, ומתמן יירתון ישראל שפירו דאנפין וזיו יקרא, כדאמרינן: בני ציון התיקרים (איכה ד, ב). אבל בגלותא, עבים סתר לו ולא יראה ודאי.

ועם כל דא והיה בענני ענן על הארץ ונראתה הקשת בענן (בראשית ט, יד) דא שכנינתא דאתחזיאת לאתגלאה. למאן. אלא למאן דאתפקחו עינוי למחמי בנהורא דאורייתא, דאתמר בה: ותורה אור (משלי ו, כג). ומאן דלית לה נהורא דא, אתמר בה: במחשבים הושיבני כמתי עולם (איכה ג, ו). עליה כתיב מסיר אָנוּ משמע תורה גם תפלתו תועבה (משלי כח, ט), תועה בה, דאיהי אזלת ושטאת מאתר לאתר ולא עאלת לגו. אבל מאן דאתנהיר בנהירו דא, לגביה אתמר: ונראתה הקשת בענן, ואתדבק בה למהן אבתרה בארץ מישר. ואע"ג דסטרא אחרא רדפת אבתרה, אתמר לה דיה ברשעים, דיה לצרה ודאי. כלא בהאי יד חזקה תליא.

13. ע'י זהר בראשית יח, ע"א, שם נח עא, ע"ב; שם במדבר, רל, ע"ב.

14. ע'י נדרים נא, ע"א.

15. על דרך ישר, עיינ תקט"ו, ת' קלז, ת' תקטו; אדיר במרום ח"ב, עמ' נט: "דרך עץ החיים] הוא הדרך הישר... והוא בבחינת הטוב בלא רע. ומי שזוכה ללכת בדרך הזה, הוא זוכה לדרכי התיקון האמיתית"; ר' מפתחות.